

Promemoria

15.12.2021

Asianumero
VN/28824/2021

Godkännande av planer för hantering av översvämningsrisker för åren 2022–2027

Konsultativ tjänsteman Lauri Ahopelto och ledande vattenhushållningsexpert Antti Parjanne

1. Sammandrag över planeringen av hanteringen av översvämningsrisker

Jord- och skogsbruksministeriet utsåg den 20 december 2018 i enlighet med lagen om hantering av översvämningsrisker (620/2010, *lagen om översvämningsrisker*) i Finland 22 områden med betydande risk för översvämnning från vattendrag eller havet. Genom samma beslut tillsatte ministeriet för myndighetssamarbetet som behövs för beredningen av planer för hantering av översvämningsrisker översvämningsgrupper bestående av representanter för närings-, trafik- och miljöcentralerna, landskapsförbunden, kommunerna och räddningsväsendet. NTM-centralerna lämnade senast den 16 november 2021 förslag till planer för hantering av översvämningsrisker som godkänkts av översvämningsgrupperna till jord- och skogsbruksministeriet. Ministeriet ansvarar för godkännandet av planerna enligt 18 § i lagen om översvämningsrisker.

Med hjälp av planeringen av hanteringen av översvämningsrisker strävas efter att bedöma och minska översvämningsrisker samt hindra eller minska de skador som översvämningsrisker medför. Planeringen av hanteringen av översvämningsrisker utgörs av tre faser: preliminär bedömning av översvämningsrisker, sammanställning av kartor över översvämningsrisker och översvämningshotade områden och planer för hantering av översvämningsrisker. Planeringsfaserna upprepas och de nödvändiga ändringarna genomförs vart sjätte år. Planerna för hantering av översvämningsrisker för åren 2022–2027 har utarbetats för de 18 avrinnings- och kustområden där ett eller flera områden med betydande översvämningsrisk har identifierats (figur 1).

I planerna för hanteringen av översvämningsrisker anges mål för hanteringen av översvämningsrisker, åtgärder för att målen ska uppnås samt en prioritetsordning för dessa. Översvämningsgrupperna har ställt upp mål och bearbetat ett förslag till plan samt till åtgärder för att målen ska kunna uppnås. I arbetet har principen varit att regionala och lokala förhållanden ska beaktas. Åtgärderna har granskats ur ett mångsidigt perspektiv med beaktande av olika metoder, till exempel planering av markanvändning, konstruktioner för översvämningskydd, räddningsverksamhet, varningssystem samt en ökad medvetenhet om översvämningsrisker och en ökad beredskap. I planerna har med den noggrannhet som varit nödvändig för att identifiera kostnadseffektiva åtgärder och bestämma prioritetsordningen gjorts en bedömning av vilka fördelar, kostnader och eventuella skadliga effekter åtgärderna skulle ha.

De första planerna för hantering av översvämningsrisker för åren 2016–2021 utarbetades 2015 för områden med betydande översvämningsrisk. Enligt lagen om översvämningsrisker (620/2010, 20§) ska planerna för hantering av översvämningsrisker till behövliga delar ses över vart sjätte år, varför hanteringsplanerna för betydande områden har setts över och uppdaterats för att de tjänar den följande perioden för planering av hantering av översvämningsrisker. Helt nya planer utarbetades för Lappfjärds ås – Storås och Pyhäjoki älvs avrinningsområden samt Kemi kustområde. För Uskela ås område utarbetades inte längre en hanteringsplan för åren 2022–2027 eftersom det bedömdes att översvämningsrisken i området med betydande översvämningsrisk i Salo har kunnat minskas genom redan genomförda åtgärder. Att Jyväskylä inte utsågs till område med betydande översvämningsrisk 2018 påverkade inte behovet att uppdatera hanteringsplanen för Kymmene älv, eftersom området med betydande översvämningsrisk i Kymmene älvs avrinningsområdes nedre del förblev oförändrat. Planeringsområdet i Åbo kustområdet minskade efter att Reso, Nådendal och Raumo lämnades bort från planen.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Jord- och skogsbruksministeriet

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

Vid uppdateringen av hanteringsplanerna har man särskilt beaktat:

- målens och åtgärdernas framsteg efter den första planeringsperioden (läget för åtgärdernas framsteg, åtgärder som blev färdiga samt anledningar till att åtgärder inte har blivit färdiga, andra åtgärder för hantering av översvämningsrisker osv.);
- ändringar av målen och åtgärderna; samt
- förändringar i förhållandena (faktiska översvämningssituationer, precisare geografisk information och information om skador, klimatförändringens konsekvenser, osv.)

Åtgärdsalternativens miljökonsekvenser har granskats i planens miljörapport. För åtgärder som inkluderar storskaligt byggande har man även beskrivit tekniska, ekonomiska och juridiska förutsättningar för genomförande av förslagen, deras miljökonsekvenser samt eventuella nyttohavare som skulle ha förutsättningar att ansvara för planeringen och genomförandet av åtgärderna inklusive skaffandet av behövliga tillstånd och finansiering.

Planerna har utarbetats i bred växelverkan med invånare och verksamhetsutövare i området samt andra intressegrupper. Översvämningsslaggrupperna har godkänt planförslagen och åtgärderna som inkluderas i dessa.

Det har varit möjligt att komma med åsikter om planeringen i två olika faser:

- Samrådet om den preliminära bedömningen av översvämningsrisker och om förslagen till områden med betydande översvämningsrisk samt om planernas innehåll och om utgångspunkter och mål för och beredningen av miljörapporten 9.4–9.7.2018
- Samrådet 2.11–14.5.2021 då det var möjligt att komma med åsikter om planförslagen och målen, åtgärderna, miljörapporten för samt genomförandet av hanteringen av översvämningsrisker.

I planerna och deras bilagor presenteras hur miljörapporten samt responsen på beredningen av och utkastet till planen har beaktats. Dessutom beskriver planerna eller deras bilagor hur genomförandet av planen och de eventuella betydande miljökonsekvenser som det medför följs upp.

Samtidigt med planeringen av hanteringen av översvämningsrisker har det pågått en planering av vatten- och havsvården (1299/2004). Statsrådet godkänner före 22.12.2021 havsförvaltningsplanens åtgärdsprogram och vattenförvaltningsplanerna som sträcker sig till 2027. Vid utarbetandet av planerna för hantering av översvämningsrisker har det använts samma information som vid planeringen av vattenvården (bl.a. klimatförändringsscenarier). Åtgärderna för hanteringen av översvämningsrisker har samordnats med vattenvårdens miljömål bland annat genom att lägga fram åtgärder som främjar både målen för hanteringen av översvämningsrisker och målen för vattenvården, och alla riskhanteringsåtgärders påverkningsområde har presenterats med hjälp av vattenförekomster.

Områden med betydande översvämningsrisk i avrinningsområden och kustområden 2018-2024 och nuvarande områden för riskhanteringsplaner

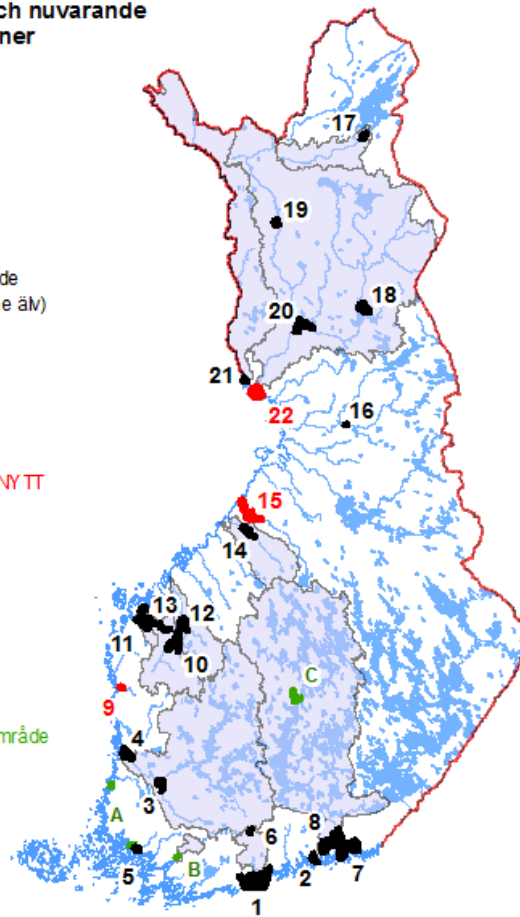
Gällande riskområden

inklusive nya riskområden

- 1 Helsingfors och Esbo kustområde
- 2 Lovisa kustområde
- 3 Vittis (Kumo älv)
- 4 Björneborg (Kumo älv)
- 5 Åbo kustområde
- 6 Riihimäki tätort (Vanda å)
- 7 Fredrikshamn och Kotka kustområde
- 8 Kymmene älvs nedre del (Kymmene älv)
- 9 Lappjärd (Lappjärdens å) NYTT
- 10 Ilmola-Seinäjäoki (Kyro älv)
- 11 Laihela-Toby-Runsor (Laihela å)
- 12 Lappo (Lappo å)
- 13 Ylistaro-Kvevlax (Kyro älv)
- 14 Alavieska-Ylivieska (Kalajoki älv)
- 15 Pyhäjokis nedre del (Pyhäjoki älv) NYTT
- 16 Pudasjärvi tätort (Ijo älv)
- 17 Ivalo tätort (Ivalo älv)
- 18 Kemijärvi stad (Kemi älv)
- 19 Kittilä kyrkby (Kemi älv)
- 20 Rovaniemi stad (Kemi älv)
- 21 Torneå (Torne älv - Muonioälv)
- 22 Kemi kustområde NYTT

Riskområden som upphävs

- A Reso, Nådendal och Raumo kustområde
- B Salo centrum (Uskela å)
- C Jyväskylä (Kymmene älv)

Maanmittauslaitoksen maastotietokanta 3/2018
SYKE:n vesienhoitoalueet ja valuma-aluejako 2010

Figur 1. Områdena med betydande översvämningsrisk och områdena för riskhanteringsplaner (i grått). De områden med betydande översvämningsrisk som upphävdes efter den första planeringsperioden är markerade i grönt och de nya och förändrade områdena i rött.

3. Framsteg för mål och åtgärder under den första planeringsperioden

För den första perioden för planeringen av hanteringen av översvämningsrisker ställdes upp 150 regionala mål och totalt 410 åtgärder föreslogs. Målen har huvudsakligen uppnåtts. Åtgärderna har ökat beredskapen, beaktandet av översvämningsrisker samt medvetandet om översvämningar och stöder därigenom att nästan 100 mål går framåt. I synnerhet har de mål som gäller människors hälsa och säkerhet samt förebyggande av avbrott i nödvändighetstjänster gått framåt. Uppnåendet av målen gick framåt i alla planeringsområden.

Det finns sammanlagt 78 åtgärder för hantering av översvämningsrisker som blev färdiga under den första planeringsperioden. Största delen av de färdiga åtgärderna gäller översvämningskydd eller beredskap. I Salo har konstruktioner för kvarhållande av is blivit färdiga, varför området inte har en betydande översvämningsrisk under den andra perioden (Uskela å). Således har det inte längre varit nödvändigt att uppdatera riskhanteringsplanen för Uskela å för den andra planeringsperioden.

4. Mål och åtgärder för den andra planeringsperioden

För den andra planeringsperioden för hantering av översvämningsrisker ställdes upp 170 regionala mål varav 120 var mål som ställdes upp på nytt eller precisades. Som nya övergripande mål inkluderades bl.a. beredskap för klimatförändringen samt främjande av kvarhållande av vatten, vilket ansågs vara viktigt för samordning av vattenvårdens mål och även ett eventuellt medel att minska upprepning av översvämningar.

Antalet mål gällande den andra planeringsperiodens åtgärder som presenterades i planerna varierar områdesvis från några till drygt tio. Kontinuerliga åtgärder främjar över 80 procent av dessa mål. Hälften av målen inriktas till områden med översvämningsrisk och hälften till hela planområdet.

Som i den första planeringsperioden koncentreras målen på förebyggande av skador på människors hälsa och säkerhet samt av avbrott i nödvändighetstjänster. I allmänhet presenterar planerna mål för 1/100a (årlig sannolikhet 1 %) översvämning och en del av planerna innehåller högre mål för 1/250a översvämning. Man strävar efter att uppnå målen i Lappland före 2039 och i österbottniska landskap före 2033. Vid Vanda å uppnås målen antagligen redan under de närmaste åren. I flera planer bedöms tidpunkten för uppnåendet av målen inte.

Efter den första perioden har man avstått från 20 åtgärder och föreslagit sammanlagt 195 nya åtgärder. En del av dessa är bearbetningar av den föregående periodens åtgärder, eller helt nya. Cirka 250 åtgärder från den första perioden fortsätter under den andra perioden. 200 av dessa är kontinuerliga. Syftet med en mer specifik definition och gruppering av åtgärder var att effektivisera genomförande och uppföljning av åtgärder samt att göra det lättare att uppfatta dem. Antalet nya åtgärder och åtgärder som härstammar från den första perioden är sammanlagt 447.

För ungefär en tredjedel av åtgärderna presenteras ett slags kostnadsberäkning i miljöförvaltningens översvämningsdatasystem. Sammanlagda kostnader för dessa föreslagna åtgärder är uppskattningsvis högst cirka 120 miljoner euro. Det är dock svårt att uppskatta kostnader för flera åtgärder. En stor del av åtgärderna är kommunernas, räddningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas tjänstearbete eller verksamhet i översvämningssituationer.

Det är huvudsakligen kommunernas och statens organisationer som skulle genomföra åtgärderna. Det har även föreslagits att fastigheters ägare samt energibolag och andra företag samt gemenskaper genomför åtgärder. Ekonomiska och juridiska förutsättningar för åtgärderna avgörs först på grundval av projektplaneringen före vidtagande av åtgärderna. Juridiska förutsättningar för tillståndspliktiga projekt avgörs i förfaranden i enlighet med lämplig lagstiftning, såsom vattenlagen och naturvårdslagen. Staten kan stödja åtgärder med stöd av statsrådets förordning om understöd för projekt som förbättrar användningen av och tillståndet i vattendrag och vattenmiljön (714/2015). Statsfinansieringen behandlas och bestäms separat vid processer som gäller budgeten och planen för de offentliga finanserna. I den nationella lagstiftningen eller EU-lagstiftningen har det inte fastställts sanktioner i fall där mål och åtgärder inte genomförs. Genomförandet av målen och åtgärderna följs dock upp, översvämningsriskerna bedöms och översvämningskartorna och planerna ses över till nödvändiga delar vart sjätte år.

5. Godkännande av planer för hantering av översvämningsrisker

Förslagen till planer för hantering av översvämningsrisker har utarbetats och setts över på det sätt som föreskrivs i lagen och förordningen om översvämningsrisker (659/2010). De är nationellt sett tillräckligt enhetliga och innehåller motiverade förslag till både mål för hantering av översvämningsrisker och åtgärder för att uppnå dessa mål.

Jord- och skogsbruksministeriets beslut om godkännande omfattar alla 18 planer för åren 2022–2027 för avrinnings- och kustområden där ett eller flera områden med betydande översvämningsrisk har identifierats.

Områden med betydande översvämningsrisk inom avrinningsområden

Kymmene älvs – Finska vikens vattenförvaltningsområde

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Kymmene älvs avrinningsområde

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Vanda ås avrinningsområde

Kumo älvs – Skärgårdshavets – Bottenhavets vattenförvaltningsområde

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Kumo älvs avrinningsområde

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Toby-Laihela ås avrinningsområde

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Lappfjärds ås – Storås avrinningsområde

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Kyro älvs avrinningsområde

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Lappo ås avrinningsområde

Ule älv – Ijo älv vattenförvaltningsområde

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Kalajoki älv avrinningsområde

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Ijo älv avrinningsområde

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Pyhäjoki älv avrinningsområde

Kemi älv vattenförvaltningsområde

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Torne älv – Muonio älv avrinningsområde

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Kemi älv avrinningsområde

Tana älv, Näätmöjokis och Pasvig älv vattenförvaltningsområde

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Ivalojoki älv avrinningsområde

Områden med betydande översvämningsrisk vid havskusten*Kymmene älv – Finska vikens vattenförvaltningsområde*

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Fredrikshamn och Kotka kustområde

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Lovisa kustområde

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Helsingfors och Esbo kustområde

Kumo älv – Skärgårdshavets – Bottenhavets vattenförvaltningsområde

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Åbo kustområde

Kemi älv vattenförvaltningsområde

Plan för hantering av översvämningsriskerna i Kemi kustområde